

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра струнно-смичкових інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної
програми, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

" 25 " червня 2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових
інструментів, доцент

Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

" 25 " червня 2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГРИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Контрабас»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.3.8)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	1,2 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання гри» (профілізація «контрабас») з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ЛУЧАНКО Олег Михайлович кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри струнно-смичкових інструментів ЛНМА ім.М.В.Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри струнно-смичкових інструментів

від ”_17_” _червня___ 2021 р., протокол № _11_.

Завідувач кафедри струнно-смичкових інструментів, заслужений діяч мистецтв
України, професор

Ланюк Ю. Є.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є сприяння всебічній підготовці висококваліфікованих музикантів-виконавців, що професійно володіють методикою гри на контрабасі, на ґрунті опанування інноваційними системами навчання, моделювання, проектування майбутнього виконавця фахівця у вищих мистецьких навчальних закладах.

Курс методики викладання гри на контрабасі є частиною курсу методики гри на інструменті. Однак, за тематикою він найтісніше співвідноситься з профільюючими дисциплінами факультету оркестрових інструментів (спеціальний інструмент, камерний ансамбль, історія виконавського мистецтва, тощо) і має безпосереднє практичне значення для навчальної роботи та майбутньої професійної діяльності студентів.

Завданням навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з:

1. історією виникнення контрабасових шкіл та їх основними характеристиками ;
2. творчими принципами видатних виконавців та педагогів;
3. основними творами для контрабаса (різних стилів та епох);
4. методичними принципами найважливіших навчальних посібників;
5. закономірностями розвитку та добром виразових і технічних можливостей інструмента в процесі інтерпретації музичного твору.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН

ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1.Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово

ЗК2.Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК5.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7.Здатність до критики та самокритики.

ЗК8.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9.Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

ЗК10.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність володіти іноземною мовою.

ЗК12.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК13.Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК14. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК17.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК3.Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4.Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6.Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7.Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК8.Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК9.Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10.Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12.Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК14.Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.

СК15.Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.

СК16.Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК17.Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН2.Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.

РН3.Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.

РН4.Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН5.Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

РН6.Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

РН7.Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

РН10. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН11. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

РН12. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

РН13. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами								
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс		II курс		III курс		IV курс			
						Всього	у тому числі:			Семестри									
	лекційні	індивідуальні	практичні				1	2		3	4	5	6	7	8				
	Кількість тижнів в семестрі																		
	15	15																	
Методика викладання гри	2	1		6	180	60	60			120	2	2							

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					лекційні	індивідуальні		практичні
I		6	180	60	60		120	
	1	3	90	30	30		60	
	2	3	90	30	30		60	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обсяг – 60 годин лекційних занять і 120 годин самостійної роботи)

Принцип побудови курсу відповідає основним етапам формування виконавського апарату контрабасиста і базується на психофізіологічному, індивідуально-особистісному, культурно-естетичному та регулятивно-оптимальному підходах до формування виконавської майстерності контрабасиста.

Планування матеріалу курсу і його зміст піддаються певним змінам, проводяться у відповідність до сучасних вимог і критеріїв.

У зв'язку з цим, у програмі курсу вивчаються, аналізуються, застосовуються інноваційні здобутки у галузі психології, педагогіки, мистецтвознавства, культурології, спрямовані на формування системності у досягненні фахового професіоналізму.

У курсі вивчаються основні етапи розвитку фахової літератури, вивчається виконавська спадщина еталонних музикантів-виконавців сучасності, аналізується діяльність видатних виконавців та педагогів. Велике місце на лекціях відведене опанування студентами педагогічно-рефлексивними вміннями навчання гри на інструменті. У зв'язку з цим, студентами представляються тематичні презентації, здійснюються написання різноманітних тестів, що спонукає до опанування методикою навчання гри на контрабасі на усвідомленому, регулятивно-індивідуальному рівні фахової спеціалізації.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та джерельна база курсу.

Тема 1. Історико-теоретичні аспекти курсу.

Тема 2. Розвиток методики гри на контрабасі.

Самостійна робота:

1. Вивчення сучасних джерел з педагогіки та методики викладання гри на контрабасі.

Змістовий модуль 2. Музичні здібності учня та засоби їх розвитку

Тема 1. Музичний слух

Тема 2. Музичний ритм.

Тема 3. Музично-виконавська пам'ять.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;
2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 3. Методика формування виконавського артистизму.

Тема 1. Артистизм як виконавський феномен.

Тема 2. Психолого-педагогічні аспекти виконавського артистизму.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;

2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 4. Методика формування художньої техніки контрабасиста.

Тема 1. Раціональна та художня техніка контрабасиста.

Тема 2. Техніка контрабасиста в контексті інтерпретації музичного твору.

Самостійна робота: написання рефератів на теми: аналіз музичних творів еталонними виконавцями; визначення індивідуального виконавського стилю.

Змістовий модуль 5. Методика роботи над музичним твором

Тема 1. Виконавсько-ціннісний аналіз стилів музичних творів контрабасового репертуару.

Тема 2. Системність творчості у виконавській інтерпретації.

Самостійна робота: здійснення презентацій на тему виконання одного твору різними еталонними виконавцями

Змістовий модуль 6. Методика формування сценічної стабільності контрабасиста.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. Профілактика професійних захворювань
2. Підготовка до сценічного виступу.

На підготовку до екзамену - 10 годин самостійної роботи .

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бездельев В. Новые приёмы игры на контрабасе. М., 1969. – 56 с.
2. Видор Ш.-М. Техника современного оркестра.– М.:Музгиз, 1938. – 325 с.
3. Доброхотов Б. Контрабас. История и методика. – М.: Музыка, 1974. – 336 с.
4. Контрабас. История и методика /ред. Б. В. Доброхотова.– М: Музыка, 1974.– 336 с.
5. Милушкин А., Домашевич М. Полная школа-самоучитель для контрабаса. М.: Музгиз, 1930. – Ч. 3.– 78 с.
6. Милушкин О.А. Школа для контрабаса.– Москва-Ленинград: Музгиз, 1939. – Ч. I. – 183 с.
7. Милушкин А. Школа для контрабаса. М.: Сов.композитор, 1961. – Ч. 1. – 126 с.
8. Милушкин А. Школа для контрабаса. М.: Сов.композитор, 1962. – Ч. 2. – 128 с.
9. Михно А.Вопросы формирования репертуара контрабасиста в музыкальном училище //Исполнительское искусство: виолончель, контрабас, арфа. Сборник статей. – Вып. 119. – М.ГМПИ им. Гнесиных, 1992. – С.41-46.
- 10.Михно А. Джованни Боттезини. Жизнь и творчество (1821-1889).– М.:Музыка, 2008.– 191с.
- 11.Нехамкин Э. Три ипостаси Сержа Кусевицкого. / «Вестник», 2002, №13 (289). – С. 16 – 25.
- 12.Раков Л. Педагогическая работа в классе контрабаса. М., 1976. – 46 с.
- 13.Раков Л. В. Отечественноеконтрабасовоеискусство XX века, 20-80-е годы. - М.: НТЦ Консерватория, 1993. – С. 189-213.
- 14.Раков Л. В. История контрабасового искусства.– Москва: Издательский Дом «Композитор». – 2004. –312 с.

- 15.Рогаль-Левицкий Д. Контрабас // Современный оркестр. – М.: «Музгиз», 1953. – 481 с.
- 16.Савченко Н. Школа игры на контрабасе. Тбилиси, 1959. – 188 с.
- 17.Савченко Н. Исполнительство и педагогика. М., 1974. – 85 с.
- 18.Симандл Ф. Школа игры на контрабасе. Редакция М. Фокина. М.: «Музгиз», 1960. – 199 с.
- 19.Хоменко В. Основы контрабасовой методики. М., 1975. – 124 с.